

موضوع	34- بخشنامه شماره ۵/ 2924 مورخ 23/08/1381 ; ارسال پیش نویس مجموعه مقررات احتیاطی تحت عنوان سرمایه پایه و کفایت سرمایه
شماره ۲۹۲۴ هـ	
تاریخ ۱۳۸۱/۸/۲۳	
«بسمه تعالی»	
جهت اطلاع کلیه مدیران عامل بانکهای دولتی و غیر دولتی و موسسات اعتباری غیربانکی ارسال گردید همانطوریکه استحضار دارند؛	
پس از پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی تمامی نهادهای جامعه اسلامی دستخوش تحولات عمیق و گسترده ای گردیدند. نظام بانکی جمهوری اسلامی ایران نیز به عنوان مهمترین رکن اقتصادی کشور از این تحولات بی بهره نمانده و هم سو با سایر بخشهای جامعه تحولات بنیادینی را تجربه نمود که نقطه عطف آن در استقرار نظام یک پارچه بانکداری بدون ربا متبلور است. همزمان با این تحولات صنعت بانکداری در فراسوی مرزهای کشور با آهنگی شتابناک حرکتی عظیم را به سمت افقهای نوین آغاز نمود بانکداری مدرن امروز به واسطه پیشرفت فنون جدید بانکداری بهره مندی از قابلیت رایانه ها و استفاده وسیع از الکترونیک ظهور ابزارهای نوین بانکی، گسترش آن به فراسوی مرزهای کشورها ظهور ابزارهای مشتقه وضع محدودیتهای جدی و سنگین برای فعالیت بانکهای خارجی در کشورهای پیشرفته و به مرحله ای رسیده است که دیگر در قابلهای کهن و غیر قابل انعطاف نمی گنجد و تنفس و ادامه حیات آن نیازمند کالبدی جدید و پویا می باشد. این مهم از دید زمامداران هیچ کشوری پوشیده نمانده و عموم کشورهای پیشرفته و در حال توسعه به سرعت در حال بازنگری صنعت بانکداری خود میباشند فصل مشترک این بازنگری بیش از هر چیز حول محور تغییر نگرش نسبت به نحوه نظارت بر بانکها و موسسات اعتباری و اتکاء به مقررات احتیاطی (Prudential Regulations) دور میزند. دنیای بانکداری نوین اکنون پا به عرصه ای رقابتی نهاده است که در آن ریسک و مدیریت ریسک هسته اصلی را تشکیل می دهد. امروزه سیاست بانکهای مرکزی دنیا نیز همراه با این موج پیشرو متحول شده و به آرامی از نظارت انطباقی (Compliance) به سوی نظارت مبتنی بر ریسک	
در حرکت است که صدور مقررات احتیاطی در کشورهای (Risk Based Supervision) مختلف را میتوان ثمره این حرکت دانست.	
در این راستا بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران نیز به عنوان مرجع نظارت بر بانکها و موسسات اعتباری در صدد است به منظور همگامی با معیارهای علمی جهانی، ارتقاء سطح کیفی نظام بانکی و افزایش کارانی و بهره‌وری به تدریج و با همکاری بانکها و موسسات اعتباری کشور تغییرات بنیادینی در بخش نظارت و در مجموعه مقررات بانکی به عمل آورد. بدین منظور علاوه بر تدوین و تصویب یک مجموعه از مقررات احتیاطی در شیوهای نظارتی نیز تجدید نظر خواهد شد و از شیوه نظارت حضوری و غیر حضوری با تکیه بر محور کنترل ریسک بهره گیری می شود. نحوه جمع آوری اطلاعات از بانک سیستمهای گزارش دهی بانکها به بانک مرکزی هماهنگی با مدیران ارشد بانکها و پیشگیرها و اقدامات اصلاحی در قدمهای بعدی منظور شده است. نظارت در معنای جدید را باید در بدو امر همکاری با مدیران بانکها و موسسات اعتباری برای رسیدن به اهداف غایی بانکها در کشور دانست به نحویکه بانکها و موسسات اعتباری در فضایی مناسب بدون دغدغه و با رقابت سالم به فعالیت بپردازند.	
امید است بانکها و موسسات اعتباری با درک اهمیت موضوع و توجه جدی به این مهم بانک مرکزی را در این رسالت خطیر یاری رسانند بدین منظور به پیوست اولین سری از مجموعه مقررات احتیاطی تحت عنوان تعریف سرمایه پایه و کفایت سرمایه به آن بانک ارسال می گردد. بخش نظارت بانک مرکزی انتظار دارد مقامات محترم و کارشناسان ارجمند آن بانک موضوع را از جهات مختلف مورد بررسی قرار داده و با دیدگاههای کارشناسانه خود به این بانک یاری رسانند. خواهشمند است به منظور هماهنگی امور دستور فرمایند نظرات اصلاحی انبانک حداکثر تا پانزدهم آذرماه سالجاری به این بانک ارسال گردد. قابل ذکر است بزودی سایر مقررات احتیاطی تحت عناوین طبقه بندی دارائیها ذخیره گیری مطالبات کنترلهای داخلی تسهیلات کلان تسهیلات مرتبط، مشارکت و سرمایه گذارها وضعیت باز ارزی و ریسک کشوری جهت استفاده از نظرات آن بانک ارسال خواهد شد. ص	
محسن نوربخش	
بسمه تعالی	
مقررات مربوط به سرمایه پایه	
برای کلیه منظوره‌های نظارتی سرمایه بانک به نحوی که در زیر تعریف میشود. محاسبه شده و در کلیه مواردی که برای آنها	

مقررات احتیاطی تدوین شده است از مفهوم سرمایه به ترتیب زیر استفاده میشود

ماده ۱ - تعریف سرمایه پایه

سرمایه بانکها و موسسات اعتباری حاصل جمع سرمایه اصلی طبق تعریف ارائه شده در ماده (۲) و سرمایه تکمیلی طبق تعریف ارائه شده در ماده (۳) پس از انجام کسورات لازم طبق توضیحات ارائه شده در ماده (۴) است.

ماده ۲ - تعریف سرمایه درجه یک

۱-۲- اقلام تشکیل دهنده سرمایه درجه یک عبارتند از:

سرمایه پرداخت شده

اندوخته قانونی

سایر اندوخته ها به جز اندوخته ذخیره تجدید ارزیابی دارائیهای ثابت و

سهام متعلق به بانک؛

صرف سهام

سود انباشته

سود سال جاری در صورت تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

(۱) اقلامی که در حال حاضر در دفاتر مالی بانکها وجود ندارد ولی در این مقررات به آنها اشاره شده است به منظور ارائه مقرراتی تا حد ممکن جامع ارائه شده اند و ممکن است در آینده مورد استفاده داشته باشند.

۲-۲- کسورات از سرمایه درجه یک

اقلام ذیل باید از سرمایه درجه یک کسر گردد.

دارائیهای نامشهود بر حسب خالص ارزش دفتری

زبان انباشته؛

سایر مواردی که در آینده توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

تعیین و ابلاغ خواهد شد.

ماده ۳ - تعریف سرمایه تکمیلی

اقلام زیر را میتوان بعنوان سرمایه تکمیلی منظور نمود

۱- ذخایر مطالبات مشکوک الوصول عمومی

این ذخایر باید از نظر کیفیت ویژگی اندوخته های سرمایه ای افشاء شده بانک را دارا باشند. صرفنظر از لزوم تایید این ذخایر توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران حداکثر میزان قابل قبول برای اهداف این مقررات ۱۲۵ درصد دارائیهای موزون شده بر حسب ریسک طبق ضوابط مندرج در مقررات مربوط به کفایت سرمایه میباشد.

۲-۳- اندوخته ر ذخیره تجدید ارزیابی

این ذخایر حاصل تجدید ارزیابی دارائیهای ثابت بانک و موسسات اعتباری است که پس از طی مراحل قانونی بعنوان اندوخته تجدید ارزیابی در دفاتر بانک منعکس شده یا مستقیماً به حساب سرمایه پرداخت شده اضافه شده است.

۱ اقلامی را که میتوان بعنوان سرمایه تکمیلی تلقی کرد باید دارای ویژگیهای زیر باشند.

(الف) بلند مدت باشند حداقل ۵ سال تا سررسید آنها مانده باشد.

ویژگی سهام را از نظر مسئولیت صاحبان سهام دارا باشند به عبارت دیگر در زمان ورشکستگی با انحلال بانک اولویت پرداخت همچون بستانکاران و سپرده گذاران حسابهای جاری نداشته باشند.

جا به یک دارایی مشخص بانک وابسته نباشند.

اندوخته ناشی از تجدید ارزیابی سهام

این اندوخته که از محل ما به التفاوت بین قیمت تمام شده و قیمت تجدید ارزیابی سهام متعلق به بانکها و موسسات اعتباری حاصل میشود در صورتی قابل استفاده در سرمایه درجه دو میباشد که حداقل ۵۵ درصد از ما به التفاوت مزبور کاهش داده شود. ۳۴ سایر اقلامی که توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تعیین می گردد.

ماده ۴ کسورات از مجموع سرمایه درجه یک و درجه دو

در مواردی که بانکها و موسسات اعتباری در بانکها و موسسات اعتباری دیگر سرمایه گذاری میکنند لازم است اقلام ذیل از مجموع سرمایه اصلی و سرمایه تکمیلی کسر شود.

۱-۴ سرمایه گذاری در شرکتهای تابعه مالی و بانکی که حسابهای آنها با شرکت اصلی (مادر) تلفیق نشده است.

۲-۴ سرمایه گذاری در سایر بانکها و موسسات مالی با صلاحدید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

ماده ۵ سایر محدودیتهای

مجموع سرمایه درجه دو حداکثر میتواند معادل سرمایه درجه یک باشد و مبلغ مازاد در سرمایه پایه منظور نمی شود.

۲۵ درصد کاهش در ما به التفاوت مزبور به دلیل نوسان قیمت سهام و احتمال کاهش در قیمت تجدید ارزیابی می باشد.

بسمه تعالی

مقررات مربوط به کفایت سرمایه

با توجه به قانون پولی و بانکی کشور در رابطه با تفویض اختیار به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران برای مداخله و نظارت بر مسائل بانکی و پولی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران با هدف اداره مناسب نظام بانکی نسبتهایی را تعیین میکند که کلیه بانکها و موسسات اعتباری به منظور حصول اطمینان از نقدینگی و توانایی پرداخت بدهی خود موظف به رعایت آنها میباشند.

کفایت سرمایه مناسب بویژه مبنای هر سیستم بانکی سالم است. کارکرد اصلی این نسبت حمایت بانک در برابر زبانهای غیر منتظره و نیز حمایت از سپرده گذاران و اعتبار دهندگان است. بدلیل حفاظتی که این نسبت در برابر زبانهای وارده ایجاد میکند نگهداری سرمایه کافی منبع اصلی اعتماد عمومی به بانکها بطور اخص و سیستم بانکی بطور اعم است.

ماده ۱ - تعریف نسبت کفایت سرمایه
نسبت کفایت سرمایه حاصل تقسیم سرمایه پایه طبق تعریف ارائه شده در مقررات مربوط به سرمایه پایه (به مجموع داراییهای موزون شده با ضرایب ریسک بر حسب درصد طبق تعریف ارائه شده در ماده ۵ مقررات حاضر می باشد.

ماده ۲ - طبقه بندی ریسک بر حسب مناطق جغرافیایی
از نظر این مقررات مناطق جغرافیایی جهان به دو گروه ذیل طبقه بندی می شوند
گروه الف
گروه الف، شامل کشورهای عضو سازمان همکاریهای اقتصادی و توسعه (OECD) کشورهای که تحت ترتیبات عمومی صندوق بین المللی پول یا موسسه یاد شده اقدام به عقد قرارداد عمومی استقراض نموده اند و کشورهایی که در پنج سال گذشته بدهیهای ارزی دولتی خود را استمهال نکرده باشند میباشد.
گروه ب شامل سایر کشورها می گردد.
بانکها و موسسات اعتباری مستقر در گروه الف عبارت از بانکها و موسسات اعتباری هستند که در کشورهای گروه الف به ثبت رسیده اند و شامل شعب این بانکها در سایر کشورها نیز میشود.
بانکها و موسسات اعتباری مستقر در گروه ب عبارت از بانکها و موسسات اعتباری هستند که در کشورهای گروه ب به ثبت رسیده اند و شامل شعب این بانکها در سایر کشورها نیز میشود.

ماده ۳ - حداقل نسبت کفایت سرمایه
حداقل نسبت کفایت سرمایه توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تعیین میشود. این نسبت میتواند برای بانکهای مختلف متفاوت باشد.

ماده ۴ - ارسال اطلاعات
بانکها و موسسات اعتباری موظفند هر سه ماه یکبار حداکثر تا دو هفته پس از هر سه ماهه نسبت مذکور را به ترتیبی که بانک مرکزی تعیین میکند به این بانک گزارش نمایند.

ماده ۵ - ضرایب ریسک
کلیه اقلام داراییهای بانکها و موسسات اعتباری اعم از اقلام بالای خط و اقلام زیر خط ترازنامه باید بر حسب ریسک مربوطه به طریقی که در این مقررات تعریف شده است، موزون شوند.
اقلام زیر خط ترازنامه علاوه بر اینکه مشمول ضرایب ریسک طبقات مختلف دارایی بندهای فرعی ۵۱ (ذیل میگردند باید بر مبنای ضریب دیگری که در بند فرعی ۵۲ تعریف شده نیز تعدیل شوند طبقات مختلف دارایی بر حسب اوزان ریسک ۲۰۰٪ و ۱۰۰ به شرح ذیل موزون می شوند.

۱-۵- اقلام بالای خط
۱-۱-۵ دارائیهای مشمول ضریب ریسک صفر درصد
وجوه نقد صندوق اسکناس و نقود بیگانه طلا و نقره
مطالبات از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
تسهیلات اعطایی به دولت و تسهیلاتی که توسط دولت جمهوری اسلامی ایران تضمین شده باشد.
مطالبات از بانکهای مرکزی و مطالباتی که توسط بانکهای مرکزی کشورهای منطقه الف صریحاً تضمین شده باشد.
مطالبات از دولتهای مرکزی و بانکهای مرکزی کشورهای منطقه ب بر حسب پول ملی وام گیرنده
مطالبات از وام گیرندگان کشورهای منطقه ب که صریحاً توسط دولت مرکزی یا بانک مرکزی همان کشور تضمین شده باشد و به پول ملی همان کشور پرداخت شده باشد.
مطالباتی که وثیقه آنها بطور کامل اوراق بهاداری است که توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و یا دولتهای مرکزی و بانکهای مرکزی کشورهای منطقه الف صادر گردیده است.

(۱) منظور از مطالبات در این مقررات کلیه موارد از قبیل تسهیلات اعطایی سپرده گذاری و موارد مشابه می باشد.
(۲) شامل سپرده قانونی حساب جاری نزد بانک مرکزی و سایر موارد مشابه است.
اوراق بهاداری که توسط دولت و یا بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران منتشر گردیده است.
اوراق بهاداری که توسط دولتهای مرکزی یا بانکهای مرکزی و همچنین دولتهای منطقه ای کشورهای منطقه الف منتشر شده باشد.
اوراق بهاداری که توسط دولتهای مرکزی یا بانکهای مرکزی کشورهای منطقه ب منتشر گردیده است.

۲-۱-۵- دارائیهای مشمول ضریب ریسک ۲۰ درصد
وجوه در راه.
مطالبات از بانکها و موسسات اعتباری داخلی و یا مطالباتی که توسط بانکها و موسسات اعتباری داخلی تضمین شده است.
مطالبات از یا مطالباتی که صریحاً توسط بانکها و موسسات اعتباری مستقر در کشورهای منطقه ب تضمین شده باشد.
مطالبات از یا مطالباتی که صریحاً توسط دولتهای منطقه ای و محلی کشورهای منطقه الف تضمین شده باشد.
مطالباتی که توسط بانکها و موسسات اعتباری مستقر در منطقه ب تضمین شده و حداکثر یکسال به سررسید آنها باقی مانده باشد.
مطالبات از بانکهای توسعه ای چند جانبه و مطالباتی که توسط این بانکها تضمین شده است. مطابق فهرست پیوست
داراییهایی که وثیقه آنها اوراق بهاداری است که توسط بانکهای توسعه ای چند جانبه که در ضمیمه آمده است. صادر شده است.

اوراق بهاداری که توسط دولتهای محلی و منطقه ای کشورهای منطقه الف صادر شده است. حساب بین بانکهها

خالص حسابهای داخلی شعب مرکز پرداخت چکهای صادره بانک و سایر
۵-۱-۳- دارائیهای مشمول ضریب ریسک ۵۰ درصد تسهیلات مسکن.

تسهیلاتی که به وثیقه واحدهای مسکونی پرداخت شده است مشروط به اینکه واحد مسکونی به طور کامل در رهن بانک قرار گرفته باشد.

۵۱۴ دارائیهای مشمول ضریب ریسک ۱۰۰ درصد

مطالبات از نهادهای عمومی غیر دولتی شهرداریها سازمان تامین اجتماعی (... و سایر مطالبات از بخش خصوصی به غیر از مطالبات اشاره شده در فوق مطالبات از شرکتهای و موسسات دولتی

مطالبات سررسید گذشته و معوق اعم از دولتی و غیر دولتی و وامهای قدیم

سرمایه گذارین و مشارکتهای سرمایه گذاری مستقیم مشارکت حقوقی اعم از دولتی و خصوصی سهام و مشارکتهای خارجی کالاهای معاملات سلف انبار کل وثایق تملیکی اموال خریداری شده برای فروش اقساطی یا اجاره بشرط تملیک

بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی پرداخت شده ضمانت های پرداخت شده

مطالبات از دولتهای مرکزی با بانکهای مرکزی کشورهای منطقه ب در مواقعی که مبلغ پرداخت شده به آنها به ارزی غیر از پول ملی آن کشور انجام شده است.

مطالبات از دولتهای محلی و منطقه ای کشورهای منطقه ب

مطالبات از بانکها و موسسات اعتباری کشورهای منطقه ب در صورتیکه یکسال یا بیشتر به سررسید آنها مانده باشد. دارائیهای ثابت

بدهکاران موقت

سایر دارائیهایی را که نمیتوان در طبقات ۱۱ الی ۱۳ فوق جای داد.

۵-۲- ارقام زیر خط

همانطور که در ماده ۵ توضیح داده شد دارائیهای موزون شده بر حسب ریسک برای ارقام زیر خط از طریق اعمال یک ضریب تبدیل تعیین میشود ضریب تبدیل باید برای هر قلم ارقام زیر خط به شرح ذیل اعمال شود.

۵-۲-۱- تعهدات مشمول ضریب تبدیل صفر درصد

تعهداتی که بدون قید و شرط قابل فسخ بوده سررسید آنها کمتر از یکسال است.

تعهدات مربوط به اعتبارات اسنادی که پرداخت ارز آن توسط بانک مرکزی انجام می شود.

۵۲۲ ضریب تبدیل ۲۰ درصد

اعتبارات اسنادی که صادر یا تایید شده و کالای موضوع آن وثیقه اعتبار

است پس از کسر مبلغ پیش دریافت از مشتریان

ضمانتنامه های ربالی یا ارزی که کمتر از یکسال به سررسید آن باقی مانده باشد.

۵-۲-۳- ضریب تبدیل ۵۰ درصد

اعتبارات اسنادی که صادر و یا تایید شده و کالای موضوع آن وثیقه نیست

پس از کسر مبلغ پیش دریافت از مشتریان

ضمانت نامه های ربالی یا ارزی که یکسال یا بیشتر به سررسید آن مانده باشد.

تعهدات بابت قراردادهای منعقد معاملات

تضمین اوراق مشارکت صادره توسط شرکتهای

۵-۲-۴- ضریب تبدیل ۱۰۰ درصد

ظهنویسی بروات.

سایر تعهدات.

ماده ۷ محاسبه نسبت کفایت سرمایه

جمع ارقام زیر خط پس از اعمال ضرایب یاد شده در فوق و ارقام بالای خط پس از اعمال ضرایب ریسک مخرج کسر در محاسبه نسبت کفایت سرمایه را به دست میدهد. صورت کسر نیز بر اساس ضوابط مندرج در مقررات مربوط به سرمایه پایه محاسبه میشود.

سرمایه پایه

نسبت کفایت سرمایه .

ارقام بالای خط ضریب ریسک - ارقام زیر خط ضریب تبدیل (ضریب ریسک)

ماده ۸ - اجرای مقررات

اجرای ضوابط مندرج در این مقررات از تاریخ ۱۳۸۲/۱/۱ به مرحله اجرا در می آید و به بانکها و موسسات اعتباری اجازه داده میشود حداکثر تا پایان سال ۱۳۸۲ خود را با مقررات حاضر تطبیق دهند.

ضمیمه

فهرست بانکهای توسعه ای چند جانبه که در ماده ۶ مقررات نسبت توانایی پرداخت بدهی نسبت کفایت سرمایه به آن اشاره شده است.

بانک جهانی IBRD و وابسته های آن

بانک توسعه آسیایی

بانک توسعه آفریقایی

بانک سرمایه گذاری اروپایی

بانک اروپایی ترمیم و توسعه

بانک توسعه اسلامی

صندوق اوپک برای توسعه بین المللی

صندوق عرب برای توسعه اجتماعی و اقتصادی

صندوق پولی عرب

بانک عرب برای توسعه اقتصادی در آفریقا

بانک توسعه نیمکره غربی کارائیب)

بانک سرمایه گذاری نوردیک

Nordic Investment Bank (1

<https://ravihesab.com>

موسسه آموزشی راوی حساب